

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**щодо проходження науково - педагогічної практики,
підготовки звіту та захисту результатів
для здобувачів третього освітньо - наукового рівня вищої освіти
освітньо - наукової програми «Маркетинг»
спеціальності D5 «Маркетинг»**

Київ - 2026

О.В. Виноградова, Т.В. Сьомкіна, О.В. Воскобоева, О.С. Ромащенко, В.Г. Дарчук.

Методичні рекомендації щодо проходження науково-педагогічної практики, підготовки звіту та захисту результатів для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньо наукової програми «Маркетинг». Київ: ДУІКТ, 2026. 47 с.

Рецензенти:

д.е.н., проф. Стецюк П.А.

д.е.н., проф. Зеліско І.М.

Затверджено на засіданні кафедри маркетингу

протокол № 14 від «28» травня 2026 р.

Методичні рекомендації щодо проходження науково-педагогічної практики призначені для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальності D5 «Маркетинг». Вони визначають мету, завдання, зміст, етапи та організаційні засади практики, вимоги до її планування, виконання, документального оформлення та захисту.

Особливу увагу приділено інтеграції результатів дисертаційного дослідження в освітній процес, проектуванню та проведенню навчальних занять, розробленню авторських кейсів, використанню даних, цифрових освітніх технологій і генеративного штучного інтелекту, оцінюванню результатів навчання та педагогічній рефлексії.

Методичні рекомендації спрямовані на формування готовності майбутніх докторів філософії до самостійної науково-педагогічної діяльності та створення цілісного освітньо-методичного проєкту за результатами практики.

Для здобувачів ступеня доктор філософії та наукових керівників

Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій (ДУІКТ)

© Кафедра маркетингу, 2026

© Виноградова Олена Володимирівна, 2026

© Сьомкіна Тетяна Віталіївна, 2026

© Воскобоева Олена Володимирівна, 2026

© Ромащенко Ольга Сергіївна, 2026

© Дарчук Вероніка Геннадіївна, 2026

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Науково-педагогічна практика є складовою освітньо-наукової підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за освітньо-науковою програмою «Маркетинг» спеціальності D5 «Маркетинг» та спрямована на формування готовності до самостійної науково-педагогічної діяльності у сфері вищої освіти. Її проходження забезпечує застосування наукових знань і дослідницького досвіду аспіранта під час проєктування, організації та аналізу освітнього процесу.

Практика створює умови для розвитку педагогічної майстерності, професійної комунікації, методичної самостійності, відповідальності за результати навчання інших та передбачає поєднання наукової, педагогічної, методичної, цифрової та аналітичної діяльності. Аспірант ознайомлюється з організацією освітнього процесу, аналізує навчально-методичне забезпечення дисциплін, вивчає педагогічний досвід викладачів, розробляє авторські навчальні матеріали та проводить заплановане лекційне та/або практичне заняття. Важливими складниками роботи є оцінювання навчальних досягнень студентів, отримання зворотного зв'язку та осмислення результатів власної викладацької діяльності.

Особливістю науково-педагогічної практики є безпосередній зв'язок між науковим дослідженням здобувача та освітнім процесом. Результати дисертаційного дослідження — теоретичні положення, концептуальні моделі, методичні підходи, емпіричні дані та аналітичні висновки — трансформуються у навчальний контент, практичні завдання, кейси й інші освітні продукти. Така трансформація передбачає відбір матеріалу відповідно до тематики дисципліни, його адаптацію до рівня підготовки студентської аудиторії та визначення способів перевірки результатів навчання. Інтеграція власних наукових результатів у викладання має забезпечувати їх зрозуміле, доказове й педагогічно доцільне представлення. Аспірант повинен пояснювати зміст і межі застосування запропонованих моделей та методик, розмежовувати

підтверджені висновки й дослідницькі припущення, коректно зазначати авторство та джерела. Навчальний матеріал має допомагати студентам застосовувати наукові знання для аналізу маркетингових проблем, порівняння альтернатив та обґрунтування рішень.

Підсумковим результатом практики є індивідуальний освітньо-методичний проєкт Teaching Project, матеріали якого систематизуються у PhD Teaching Portfolio. Проєкт об'єднує методичну розробку заняття, навчальний кейс, презентаційні й аналітичні матеріали, цифрові активності, інструменти оцінювання та результати апробації. Портфоліо має відображати логіку роботи аспіранта від відбору наукового результату до його використання в навчанні, оцінювання освітнього ефекту й внесення обґрунтованих змін.

Методичні рекомендації призначені для організації самостійної роботи здобувача, планування практики, підготовки навчально-методичних матеріалів, проведення навчальних занять, здійснення педагогічної аналітики та оформлення підсумкової документації. Вони розкривають зміст етапів практики, пояснюють порядок виконання завдань, вимоги до представлення результатів і підготовки до захисту. Використання рекомендацій має допомогти аспіранту сформувати цілісний авторський навчальний продукт та продемонструвати готовність до відповідальної науково-педагогічної діяльності у сфері маркетингу.

Компетентності:

ЗК05. Здатність до креативного та прогностичного мислення, генерування інноваційних ідей в умовах невизначеності та цифровізації.

ФК03. Здатність застосовувати сучасні методи та інструменти маркетингу, цифрові технології, ресурси та економіко-математичні методи і моделі у науковій та педагогічній діяльності.

ФК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

Результати навчання:

РН04. Глибоко розуміти та імплементувати загальні принципи та методи маркетингової науки, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій діяльності.

РН05. Представляти та оприлюднювати результати самостійних оригінальних наукових досліджень з дотриманням академічної доброчесності, демонструвати володіння методологією викладання професійно орієнтованих дисциплін і нести відповідальність за навчання інших.

РН09. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері маркетингу, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, дотримуватися норм академічної етики та доброчесності.

РН10. Генерувати та науково обґрунтовувати інноваційні маркетингові ідеї, застосовувати методи прогностичного мислення для розв'язання комплексних проблем у сфері маркетингу в умовах невизначеності.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою науково-педагогічної практики є формування готовності здобувачів ступеня доктора філософії до самостійної науково-педагогічної діяльності у вищій освіті шляхом інтеграції результатів власного дослідження у сучасний освітній процес, проєктування й проведення занять з маркетингу, використання цифрових, EdTech, Data Science та AI-інструментів, оцінювання результатів навчання, аналізу педагогічних даних і професійної рефлексії.

Основними завданнями практики є: из програми

1. Ознайомитися з програмою, вимогами звітності й сформувати індивідуальний план та тему Teaching Project.
2. Проаналізувати освітню програму, силабус дисципліни, методичне забезпечення, оцінювання та цифрове середовище.
3. Відвідати погоджені заняття викладачів та узагальнити педагогічні підходи для власного проєкту.

4. Відібрати результати власного дослідження й адаптувати їх до студентської аудиторії.
5. Сформулювати вимірювані результати заняття та узгодити їх із завданнями й критеріями оцінювання.
6. Розробити сценарій лекційного та/або практичного заняття із застосуванням активних методів навчання.
7. Створити авторський навчальний кейс із маркетингу та методичні вказівки викладачу.
8. Підготувати навчальні дані, аналітичне завдання та засоби візуалізації й інтерпретації результатів.
9. Розробити завдання з критичним застосуванням GenAI та задокументувати його використання.
10. Підготувати й провести погоджене заняття, організувати навчальну взаємодію та зворотний зв'язок.
11. Оцінити студентські роботи за визначеними критеріями та узагальнити результати навчання.
12. Здійснити педагогічну аналітику, професійну рефлексію та вдосконалити матеріали проєкту.
13. Сформувати PhD Teaching Project, підготувати звіт і щоденник та захистити результати практики.
14. Представлення та захист результатів практики.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Науково-педагогічна практика здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти організовується на базі кафедри маркетингу Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій та спрямована на забезпечення:

- набуття практичного досвіду науково-педагогічної діяльності, організації освітнього процесу та викладання маркетингових дисциплін у закладі вищої освіти;
- розвитку здатності застосовувати сучасні методи навчання, цифрові освітні інструменти й засоби оцінювання результатів навчання;
- інтеграції результатів власного дисертаційного дослідження в зміст навчальних занять, практичних завдань, кейсів та навчально-методичних матеріалів;
- формування педагогічної майстерності, навичок академічної комунікації та взаємодії зі здобувачами вищої освіти;
- набуття компетентностей, необхідних для здійснення науково-педагогічної діяльності та виконання освітньої складової підготовки доктора філософії.

Базою науково-педагогічної практики є кафедра маркетингу Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій, яка забезпечує організаційні та навчально-методичні умови для виконання програми практики. Аспіранти залучаються до освітньої та методичної роботи кафедри відповідно до змісту освітньо-наукової програми, тематики дисертаційного дослідження та індивідуального Teaching Project.

Під час практики здобувачі ознайомлюються з організацією освітнього процесу, навчально-методичним забезпеченням дисциплін кафедри, відвідують і аналізують заняття викладачів, розробляють матеріали для викладання та проводять навчальні заняття під керівництвом керівника практики.

Організацію практики на кафедрі та контроль за її проведенням здійснює завідувач кафедри маркетингу. Терміни проходження практики визначаються навчальним планом і графіком освітнього процесу.

Керівником науково-педагогічної практики аспіранта є його науковий керівник, який забезпечує узгодження завдань практики з напрямом дисертаційного дослідження та професійною підготовкою здобувача.

Керівник практики:

- консулює аспіранта щодо підготовки й проведення навчальних занять, вибору методів навчання та розроблення навчально-методичних матеріалів;
- сприяє використанню результатів дисертаційного дослідження в освітньому процесі;
- контролює виконання програми практики та індивідуального Teaching Project;
- аналізує проведені аспірантом заняття, надає рекомендації щодо вдосконалення педагогічної діяльності;
- перевіряє звітну документацію та готує відгук про результати проходження практики.

До консулювання аспірантів можуть залучатися викладачі кафедри маркетингу, які забезпечують викладання відповідних дисциплін і надають методичну допомогу щодо підготовки та проведення занять.

Після завершення науково-педагогічної практики проводиться диференційований залік у формі усного захисту звіту. Оцінювання здійснюється з урахуванням виконання програми практики й індивідуального Teaching Project, якості підготовлених навчально-методичних матеріалів, результатів проведення занять, оформлення звітної документації та її захисту.

4. ОBOB'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧА ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

Під час проходження науково-педагогічної практики здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зобов'язаний виконувати програму практики та погоджений індивідуальний план, дотримуватися встановлених строків, принципів академічної доброчесності й педагогічної етики. Аспірант несе відповідальність за якість підготовлених навчально-методичних матеріалів, достовірність представлених результатів та належне оформлення звітної документації.

4.1. Організаційна підготовка до практики

До початку виконання завдань аспірант зобов'язаний:

- ознайомитися із силабусом, програмою практики, порядком її проходження, вимогами до звітності та критеріями оцінювання;
- взяти участь у настановчій зустрічі та передбачених організаційних консультаціях;
- уточнити базу, строки, формат проходження практики й порядок взаємодії з керівником;
- ознайомитися з правилами внутрішнього розпорядку, вимогами охорони праці та безпеки, що застосовуються на базі практики;
- скласти й погодити індивідуальний план, визначивши послідовність виконання завдань, строки та очікувані результати;
- погодити дисципліну, тему, цільову аудиторію і формат навчального заняття, а також тематику індивідуального освітньо-методичного проєкту — Teaching Project.

4.2. Дотримання індивідуального плану та взаємодія з керівником

Упродовж практики аспірант зобов'язаний:

- послідовно виконувати всі передбачені програмою види навчально-методичної, науково-педагогічної, аналітичної та рефлексивної діяльності;
- регулярно інформувати керівника про виконані завдання, підготовлені матеріали та труднощі, що виникають;
- своєчасно подавати матеріали для перевірки й погодження, враховувати отримані зауваження та обґрунтовувати власні методичні рішення;
- погоджувати зміни тематики, строків, формату заняття або змісту індивідуального завдання;
- повідомляти керівника про обставини, які перешкоджають виконанню плану, та узгоджувати порядок відпрацювання пропущених або невиконаних видів роботи;
- вести щоденник практики, фіксуючи фактичні дати, зміст діяльності, витрачений час і отримані результати.

4.3. Аналіз освітнього середовища та педагогічного досвіду

Аспірант зобов'язаний ознайомитися з освітньою програмою, силабусом обраної дисципліни, навчально-методичним забезпеченням і системою оцінювання. Під час аналізу необхідно встановити зв'язок між компетентностями, результатами навчання, змістом занять та способами перевірки навчальних досягнень.

Відвідування занять науково-педагогічних працівників здійснюється відповідно до погодженого плану. Аспірант має аналізувати структуру заняття, методи викладання, організацію взаємодії зі студентами, використання практичних ситуацій і цифрових засобів, способи оцінювання та надання зворотного зв'язку. Результати спостережень необхідно використовувати для обґрунтування власного педагогічного підходу з дотриманням професійної етики.

4.4. Інтеграція результатів власного дослідження у викладання

У межах реалізації принципу Research-to-Teaching аспірант зобов'язаний:

- відібрати результати власного дисертаційного дослідження, придатні для використання в освітньому процесі;
- визначити їхню навчальну цінність і зв'язок із тематикою маркетингової дисципліни;
- адаптувати наукові поняття, моделі, методики та емпіричні результати до рівня підготовки студентської аудиторії;
- коректно зазначати авторство, джерела, статус і межі застосування використаних результатів;
- розмежовувати підтверджені наукові висновки, дослідницькі гіпотези, припущення та змодельовані навчальні дані;
- розробляти завдання, які допомагають студентам застосовувати наукові знання для аналізу маркетингових проблем.

4.5. Підготовка навчально-методичних матеріалів

Аспірант зобов'язаний підготувати передбачений індивідуальним планом комплект авторських матеріалів. Він має забезпечувати узгодженість

результатів навчання, змісту заняття, діяльності студентів і критеріїв оцінювання.

До відповідних обов'язків належать:

- розроблення сценарію лекційного та/або практичного заняття із визначенням змістових блоків, навчальних активностей і регламенту;
- підготовка презентаційних, текстових, візуальних та інших матеріалів, необхідних для проведення заняття;
- створення авторського навчального кейса з маркетингу та методичних вказівок щодо його використання;
- підготовка завдань для індивідуальної, командної, аналітичної та дослідницької роботи;
- формування або добір навчального набору даних із поясненням його походження, структури й обмежень;
- розроблення інструментів перевірки результатів навчання, критеріїв оцінювання та засобів отримання зворотного зв'язку;
- перевірка змістової точності, зрозумілості інструкцій і доступності матеріалів до їх використання.

4.6. Підготовка та проведення навчального заняття

Аспірант зобов'язаний провести заплановане лекційне та/або практичне заняття після погодження його змісту й організації з керівником практики та викладачем відповідної дисципліни.

Під час проведення заняття необхідно:

- пояснити студентам мету, очікувані результати, порядок роботи та критерії оцінювання;
- забезпечувати наукову коректність, логічність і доступність викладу;
- організовувати активну участь студентів через аналіз кейсів, дискусії, роботу з даними, розв'язання проблемних або проєктних завдань;
- підтримувати доброзичливу професійну комунікацію, поважати аргументовані позиції учасників;

- враховувати рівень підготовки студентів і забезпечувати доступні способи участі;
- дотримуватися регламенту та коригувати перебіг заняття відповідно до навчальної ситуації;
- надавати зрозумілий зворотний зв'язок і підбивати підсумки досягнення результатів навчання.

4.7. Використання цифрових інструментів та робота з даними

Аспірант зобов'язаний добирати цифрові засоби відповідно до педагогічної мети та перевіряти їхню працездатність до початку заняття. Використання LMS, електронних опитувань, інтерактивних дошок, тестових платформ, аналітичних засобів або інформаційних панелей має підтримувати конкретну навчальну діяльність.

Під час роботи з даними необхідно перевіряти їхню якість, коректність одиниць вимірювання, розрахунків і візуалізацій. Походження реальних, знеособлених або змодельованих даних має бути зазначене. Аспірант повинен забезпечити зрозумілі інструкції, належний доступ до матеріалів та резервний спосіб виконання завдання у разі технічних труднощів.

4.8. Дотримання академічної доброчесності та відповідальне використання ШІ

Аспірант зобов'язаний самостійно виконувати завдання практики, коректно посилатися на використані джерела та дотримуватися авторського права. Неприпустимими є привласнення чужих матеріалів, вигадкування результатів проведення занять, фабрикація даних, фальсифікація студентських відповідей або приховування авторського внеску інших осіб.

У разі використання генеративного штучного інтелекту необхідно:

- дотримуватися правил його застосування, визначених силабусом і погоджених із керівником;
- зазначати інструмент, мету та спосіб використання ШІ;
- перевіряти згенеровані факти, джерела, розрахунки, код і навчальні завдання;

- критично опрацьовувати отримані відповіді та документувати власні зміни;
- забезпечувати особисту відповідальність за кінцевий зміст матеріалів;
- не передавати до публічних моделей персональні дані, конфіденційну інформацію та закриті наукові чи службові матеріали.

4.9. Педагогічна етика та захист інформації

У взаємодії зі студентами, викладачами й керівниками аспірант зобов'язаний дотримуватися поваги, неупередженості та конфіденційності. Оцінювання має здійснюватися за визначеними критеріями й ґрунтуватися на результатах виконання завдань.

Необхідно забезпечувати належне поводження зі студентськими роботами, результатами тестування та матеріалами опитувань. У звіті й портфоліо такі матеріали подаються без персональних даних, якщо їх розкриття не передбачене погодженим порядком. Фото-, аудіо- та відеофіксація заняття здійснюється з дотриманням установлених правил і прав учасників освітнього процесу.

4.10. Оцінювання результатів заняття та педагогічна рефлексія

Після проведення заняття аспірант зобов'язаний проаналізувати, наскільки досягнуто запланованих результатів навчання. Аналіз має спиратися на студентські роботи, результати оцінювання, спостереження керівника та зворотний зв'язок учасників.

Аспірант має визначити типові труднощі, оцінити доцільність використаних методів і цифрових засобів, пояснити відхилення від сценарію та сформулювати обґрунтовані пропозиції щодо поліпшення матеріалів. Внесені зміни необхідно відобразити в оновленій версії навчального продукту. Очікуваний ефект змін слід відокремлювати від результатів, підтверджених апробацією.

4.11. Підготовка звітності та захист результатів практики

Після завершення практики аспірант зобов'язаний:

- систематизувати авторські навчально-методичні матеріали у Teaching Project;
- підготувати звіт із висвітленням виконаних етапів, педагогічних рішень, результатів апробації та професійної рефлексії;
- завершити оформлення щоденника й інших передбачених документів;
- перевірити повноту комплекту, правильність посилань, доступність цифрових матеріалів та відповідність фактичної роботи індивідуальному плану;
- подати звітність керівнику у встановлений строк і усунути виявлені недоліки;
- підготувати презентацію та взяти участь у публічному захисті;
- аргументовано пояснити зв'язок навчального продукту з власним дослідженням, обґрунтувати методи викладання й оцінювання та представити докази досягнення результатів практики.

Виконання зазначених обов'язків має підтверджувати готовність аспіранта до самостійного проектування, організації та аналізу освітнього процесу у сфері маркетингу.

5. ЗМІСТ ТА ПОРЯДОК ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Етап 1. Вступ до науково-педагогічної практики

Мета: підготуватися до практики та визначити логіку власного Teaching Project.

Знати: програму, звітність, принципи Research-to-Teaching, академічної доброчесності й етичного AI.

Вміти: скласти індивідуальний план і пов'язувати тему дисертації з навчальним продуктом.

Зміст і порядок виконання роботи

На початку практики детально опрацьовується силабус та програму науково-педагогічної практики, визначаються основні етапи та логічний зв'язок

між ними. Особливу увагу необхідно приділяється визначенню того, яким чином результати дисертаційного дослідження можуть бути використані під час підготовки та проведення навчальних занять.

Разом із керівником практики аспірант визначає навчальну дисципліну, тематику навчального заняття, передбачувану цільову аудиторію, форму проведення заняття та основні освітні результати. На основі цього формується план проходження практики.

Під час планування необхідно передбачити не лише виконання окремих завдань, а й створення цілісного навчально-методичного проєкту, результати якого надалі можуть бути використані в освітньому процесі.

Результат етапу

Результатом першого етапу є сформований план проходження практики, визначена тематика навчального заняття, окреслені очікувані педагогічні результати та визначені основні навчально-методичні продукти, які здобувач має розробити протягом практики.

Етап 2. Аналіз освітнього середовища та педагогічного досвіду

Мета: дослідити нормативне, методичне й цифрове середовище викладання.

Знати: структуру ОНП, силабусів і занять; принципи студентоцентрованого навчання.

Вміти: аналізувати заняття та обґрунтовувати доречність методів і цифрових засобів.

Зміст і порядок виконання роботи

Аспірант обирає освітню програму та навчальну дисципліну, пов'язану з тематикою його наукової спеціалізації, і здійснює їх послідовний аналіз. У процесі роботи необхідно встановити, які компетентності та результати навчання формуються у здобувачів вищої освіти, якими методами вони забезпечуються та яким чином оцінюється їх досягнення.

Особливу увагу необхідно приділити аналізу взаємозв'язку між змістом навчальної дисципліни, методами навчання та формами оцінювання. Важливо також оцінити, наскільки активно використовуються цифрові технології та чи сприяють вони досягненню визначених результатів навчання.

Окремою складовою роботи є педагогічне спостереження. Під час відвідування навчального заняття здобувач аналізує його структуру, логіку викладу матеріалу, способи залучення студентів до навчальної діяльності, характер взаємодії викладача і здобувачів освіти, методи контролю та оцінювання, використання цифрових інструментів і способи організації зворотного зв'язку.

Результат етапу

Результатом етапу є аналітична довідка, у якій представлено характеристику освітнього середовища, результати аналізу навчально-методичного забезпечення та висновки за результатами педагогічного спостереження.

Етап 3. Трансформація результатів наукового дослідження у навчальний контент

Мета: перетворити власний науковий результат на доступний навчальний зміст.

Знати: принципи дидактичної адаптації, конструктивного узгодження та формулювання результатів навчання.

Вміти: відбирати доказовий матеріал, адаптувати його до аудиторії й визначати освітню цінність.

Зміст і порядок виконання роботи

На початку роботи аспірант визначає один або декілька результатів дисертаційного дослідження, які можуть бути використані в освітньому процесі. Це може бути запропонована модель, методика, метод дослідження, результати аналізу, сформульована гіпотеза, виявлена закономірність або практична рекомендація.

Після визначення наукового результату необхідно встановити, які знання та практичні вміння він може формувати у здобувачів освіти. Далі визначається рівень складності матеріалу, обирається спосіб його представлення та розробляється практичне завдання.

Важливо, щоб аспірант не просто переніс фрагмент дисертаційної роботи до навчального матеріалу, а здійснив його педагогічну трансформацію. Науковий матеріал має бути структурований, пояснений, проілюстрований прикладами та доповнений завданнями, які стимулюють аналітичне мислення і практичне застосування знань.

Результат етапу

Результатом є авторський навчальний матеріал, створений на основі результатів дисертаційного дослідження, із визначеними результатами навчання, практичним завданням та критеріями оцінювання.

Етап 4. Проєктування сучасного навчального заняття

Мета: розробити цілісний сценарій лекційного та/або практичного заняття.

Знати: структуру заняття, активні методи, таймінг і способи диференціації.

Вміти: проєктувати взаємопов'язані активності та критерії досягнення результатів.

Зміст і порядок виконання роботи

Проєктування заняття починається з визначення результатів навчання. Після цього здобувач визначає, яку діяльність мають виконати студенти для досягнення цих результатів і яким способом буде перевірено їх досягнення. Під час проєктування необхідно забезпечити логічну послідовність заняття: мотивація та актуалізація попередніх знань, опрацювання нового матеріалу, практична діяльність, обговорення, оцінювання та рефлексія.

Вибір методу навчання має бути обґрунтованим. Наприклад, якщо результатом навчання є здатність аналізувати маркетингову ситуацію та

приймати рішення, доцільно використовувати кейс або проблемне завдання, а не обмежуватися репродуктивним опитуванням.

Результат етапу

Результатом є повна методична розробка навчального заняття із зазначенням теми, мети, результатів навчання, змісту, методів навчання, практичних завдань, цифрових інструментів, способів оцінювання та форм зворотного зв'язку.

Етап 5. Розроблення авторського навчального кейса з маркетингу

Мета: створити дослідницько орієнтований навчальний кейс із маркетингу.

Знати: структуру case study, способи подання даних і принципи оцінювання рішень.

Вміти: формулювати проблемну бізнес-ситуацію та завдання без єдиної наперед заданої відповіді.

Зміст і порядок виконання роботи

Під час розроблення кейса аспірант визначає проблему, яка має реальну практичну або дослідницьку цінність. Далі формується контекст ситуації, визначаються учасники, умови прийняття рішення, доступні дані та обмеження.

Кейс має містити достатній обсяг інформації для аналізу, але не повинен містити готового рішення. Його завдання полягає у створенні ситуації, у якій здобувач освіти повинен самостійно проаналізувати інформацію, сформулювати висновки та обґрунтувати маркетингове рішення.

Результат етапу

Результатом є завершений авторський кейс з методичними рекомендаціями щодо його використання у навчальному процесі.

Етап 6. Робота з даними в навчальному процесі (Data-driven підхід)

Мета: інтегрувати роботу з даними в навчальну діяльність.

Знати: принципи добору, очищення, аналізу та візуалізації маркетингових даних.

Вміти: створювати data-driven завдання й навчати доказової інтерпретації результатів.

Зміст і порядок виконання роботи

Аспірант визначає маркетингову проблему, для розв'язання якої необхідні дані, формує або добирає відповідний набір даних і визначає показники, які мають бути проаналізовані.

Після цього розробляються навчальні завдання. Вони мають передбачати не лише технічне виконання розрахунків, а й інтерпретацію отриманих результатів. Завершальним етапом має бути формування маркетингового висновку або рекомендації.

Результат етапу

Результатом є комплексне Data-driven навчальне завдання з набором даних, методикою аналізу, формами візуалізації та критеріями оцінювання.

Етап 7. Інтеграція генеративного штучного інтелекту в освітній процес

Мета: навчитися критично й прозоро застосовувати GenAI у викладанні.

Знати: можливості, обмеження, упередження, ризики конфіденційності та правила доброчесності.

Вміти: проєктувати AI-assisted завдання, перевіряти відповіді та документувати використання AI.

Зміст і порядок виконання роботи

Аспірант визначає конкретну педагогічну проблему, для розв'язання якої доцільно використати генеративний ШІ. Після цього формується запит, аналізується отриманий результат та здійснюється його перевірка.

Використовувати результат ШІ без критичного опрацювання не допускається. Остаточний навчальний матеріал має бути результатом професійної роботи здобувача.

Результат етапу

Результатом є навчальне завдання або освітній матеріал із використанням GenAI та описом способу його застосування, перевірки й педагогічної доцільності.

Етап 8. Розроблення цифрового та інтерактивного навчального продукту

Мета: створити цифровий продукт, що підтримує активну участь і feedback.

Знати: дидактичні функції LMS, опитувань, тестування, інтерактивних дошок і візуалізацій.

Вміти: добирати EdTech за педагогічною метою та перевіряти доступність і зручність.

Зміст і порядок виконання роботи

Аспірант обирає цифровий інструмент, визначає його педагогічне призначення та інтегрує його у розроблене заняття. Вибір інструменту має бути обґрунтованим: цифровий ресурс використовується не заради самого використання технології, а для підвищення якості навчальної діяльності.

Результат етапу

Результатом є цифровий освітній продукт, інтегрований у навчальне заняття.

Етап 9. Підготовка та проведення навчальних занять

Мета: реалізувати спроектоване заняття у студентській аудиторії.

Знати: вимоги до організації, комунікації, фасилітації й управління часом.

Вміти: проводити заняття, підтримувати дискусію та гнучко реагувати на навчальну ситуацію.

Зміст і порядок виконання роботи

Аспірант погоджує з керівником практики — науковим керівником дисертації — тему, формат і план заняття, готує необхідні навчально-методичні матеріали. Проводить заняття із застосуванням сучасних методів навчання, цифрових інструментів та адаптованих матеріалів власного дослідження, забезпечуючи активну участь здобувачів освіти. Оцінює досягнення очікуваних результатів навчання та надає зворотний зв'язок. Після заняття здійснює самоаналіз, обговорює результати з керівником практики та фіксує їх у звітній документації.

Результат етапу

Результатом є проведене навчальне заняття, комплект матеріалів до нього та результати педагогічного спостереження й оцінювання.

Етап 10. Оцінювання результатів навчання та організація зворотного зв'язку

Мета: перевірити досягнення результатів навчання й отримати зворотний зв'язок.

Знати: принципи формування оцінювання, валідності завдань і якісного feedback.

Вміти: створювати рубрики, аналізувати студентські роботи та коректно надавати feedback.

Зміст і порядок виконання роботи

Аспірант визначає критерії та добирає методи оцінювання відповідно до очікуваних результатів навчання й змісту проведених занять. Аналізує виконані завдання та надає здобувачам освіти обґрунтований зворотний зв'язок із рекомендаціями щодо покращення результатів. Збирає відгуки про зрозумілість матеріалу, доцільність завдань і труднощі під час навчання. Отримані результати обговорює з керівником практики — науковим керівником дисертації — та використовує для вдосконалення навчальних матеріалів і методів викладання.

Результат етапу

Результатом є розроблена система оцінювання та форма отримання й аналізу зворотного зв'язку від здобувачів освіти.

Етап 11. Педагогічна аналітика та оцінювання результативності заняття

Мета: здійснити доказовий аналіз результативності власного заняття.

Знати: показники активності, досягнення результатів, типових помилок і сприйняття студентами.

Вміти: систематизувати педагогічні дані та формулювати обґрунтовані висновки.

Зміст і порядок виконання роботи

Аспірант аналізує результативність проведеного заняття на основі виконаних завдань, активності здобувачів освіти та отриманих відгуків. Визначає ступінь досягнення очікуваних результатів навчання, доцільність застосованих методів і раціональність розподілу часу. Зіставляє власні спостереження з рекомендаціями керівника практики — наукового керівника дисертації — та виявляє сильні сторони й труднощі організації заняття. Формулює висновки та пропозиції щодо вдосконалення його змісту, структури й методичного забезпечення.

Результат етапу

Результатом є аналітична довідка, у якій визначено рівень результативності заняття, проблемні аспекти та напрями подальшого вдосконалення.

Етап 12. Педагогічна рефлексія та вдосконалення освітньо-методичного проєкту

Мета: здійснити доказовий аналіз результативності власного заняття.

Знати: показники активності, досягнення результатів, типових помилок і сприйняття студентами.

Вміти: систематизувати педагогічні дані та формулювати обґрунтовані висновки.

Зміст і порядок виконання роботи

Аспірант здійснює рефлексію власного педагогічного досвіду, визначає професійні здобутки, труднощі та напрями подальшого розвитку. На основі педагогічної аналітики, відгуків здобувачів освіти й рекомендацій керівника практики — наукового керівника дисертації — переглядає прийняті методичні рішення. Вносить обґрунтовані зміни до змісту, завдань, методів навчання та оцінювання в освітньо-методичному проєкті. Узагальнює внесені зміни й пояснює, як вони сприятимуть досягненню очікуваних результатів навчання.

Результат етапу

Результатом є рефлексивний звіт та вдосконалена версія розробленого освітньо-методичного проєкту.

Етап 13. Формування комплексу навчально-методичних матеріалів аспіранта

Мета: систематизувати результати практики у професійне портфоліо.

Знати: структуру портфоліо, вимоги до доказів, авторства, навігації та оформлення.

Вміти: відбирати релевантні артефакти й пояснювати їх зв'язок із результатами практики.

Зміст і порядок виконання роботи

Аспірант систематизує розроблені та вдосконалені під час практики навчально-методичні матеріали в єдиний комплекс. До його складу включає плани-конспекти занять, презентації, авторські кейси, аналітичні завдання, набори даних, інструменти оцінювання та методичні рекомендації щодо їх використання. Перевіряє узгодженість матеріалів із результатами навчання, повноту оформлення та дотримання академічної доброчесності. Сформований комплекс подає керівнику практики — науковому керівнику дисертації — для підсумкового перегляду та включає до звітної документації.

Результат етапу

Результатом є сформований комплекс навчально-методичних матеріалів, який відображає набуті педагогічні компетентності та результати науково-педагогічної діяльності.

Етап 14. Захист результатів науково-педагогічної практики

Мета: представити й захистити результати науково-педагогічної практики.

Знати: вимоги до академічної презентації, аргументації та відповідей на запитання.

Вміти: стисло презентувати логіку Research-to-Teaching та доказово оцінювати власний розвиток.

Зміст і порядок виконання роботи

Захист передбачає коротку презентацію результатів практики та відповіді на запитання. У виступі доцільно показати не тільки перелік виконаних завдань, а логіку професійного розвитку: від аналізу освітнього середовища та визначення педагогічної проблеми до розроблення, апробації, аналізу й удосконалення власного навчально-методичного проєкту.

Особливу увагу необхідно приділити зв'язку між дисертаційним дослідженням та педагогічною діяльністю, оскільки саме інтеграція наукової та освітньої складових є однією з ключових особливостей науково-педагогічної практики.

Результат етапу

Результатом є публічний захист результатів практики, під час якого здобувач демонструє сформованість здатності до самостійної науково-педагогічної діяльності.

6. ПІДСУМКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Після завершення науково-педагогічної практики здобувач повинен продемонструвати сформованість цілісної системи знань, умінь і практичного досвіду, необхідних для подальшої науково-педагогічної діяльності.

Здобувач повинен знати сучасні принципи організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, методологічні засади проектування навчальних занять, сучасні методи та технології навчання, принципи оцінювання результатів навчання, методи організації зворотного зв'язку, можливості цифрових освітніх технологій, підходи до роботи з педагогічними даними, можливості та обмеження генеративного штучного інтелекту, принципи академічної доброчесності та професійної педагогічної рефлексії.

Здобувач повинен вміти аналізувати освітні програми та навчально-методичні матеріали, проектувати й проводити навчальні заняття, трансформувати результати власного наукового дослідження у навчальний контент, розробляти авторські навчальні кейси, створювати Data-driven завдання, використовувати цифрові технології та GenAI, організовувати оцінювання і feedback, аналізувати педагогічні дані, здійснювати рефлексію та вдосконалювати власні освітньо-методичні розробки.

Підсумком практики має стати не сукупність формально виконаних завдань, а цілісний освітньо-методичний проєкт, який засвідчує готовність здобувача до самостійної науково-педагогічної діяльності та демонструє практичне використання результатів його наукового дослідження в освітньому процесі.

7. ВИМОГИ ДО ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Teaching Project об'єднує всі етапи навколо однієї навчальної проблеми. Він має демонструвати авторський внесок аспіранта та зв'язок із власним

дослідженням. Складність матеріалу визначається аудиторією обраної дисципліни, а не рівнем дисертаційного тексту.

Рекомендований комплект: паспорт проєкту; карта Research-to-Teaching; сценарій заняття; презентація або текст мінілекції; студентський кейс і методичні вказівки викладачу; набір даних і словник змінних; завдання з критичним використанням ІІІ; цифровий продукт; тести та рубрика; результати апробації, feedback і педагогічної аналітики; рефлексія та оновлена версія матеріалів.

Конструктивне узгодження

Результат заняття	Навчальна дія	Доказ
Обчислити й інтерпретувати показники цифрового маркетингу	Аналіз навчального набору даних у команді	Таблиця розрахунків і пояснення зміни показників
Обґрунтувати вибір маркетингової альтернативи	Порівняння двох рішень із зазначенням припущень	Коротка записка з доказами та ризиками
Критично перевірити рекомендацію ІІІ	Пошук помилок у згенерованій відповіді	Перелік виправлень із джерелами та власний висновок

Методичні вказівки до кейса

Указати цільову аудиторію, попередні знання, результати навчання, регламент, спосіб формування команд і доступні дані. Подати послідовність запитань, можливі розрахунки, альтернативні рішення, критерії оцінювання та питання для завершальної дискусії. Прогнозні твердження супроводжувати припущеннями; змодельовані факти чітко позначати.

8. ВИМОГИ ДО ПІДСУМКОВОГО ЗВІТУ

Підсумковий звіт із науково-педагогічної практики є документом, у якому здобувач ступеня доктора філософії систематизує виконану роботу, представляє результати індивідуального освітньо-методичного проєкту — *Teaching Project* — та обґрунтовує досягнення результатів навчання, визначених силабусом.

Звіт має відображати повний цикл роботи аспіранта: аналіз освітнього середовища, відбір результатів власного наукового дослідження, їх трансформацію в навчальний контент, розроблення й проведення заняття, оцінювання навчальних досягнень студентів, педагогічну аналітику та вдосконалення підготовлених матеріалів.

Основним результатом практики є *Teaching Project*, а звіт пояснює його наукову основу, педагогічну логіку, процес реалізації та результати апробації. Навчально-методичні матеріали проєкту систематизуються і подається разом зі звітом або оформлюється як його додатки.

1. Загальні вимоги до змісту звіту

Підсумковий звіт повинен:

- відповідати змісту силабусу та погодженому індивідуальному плану практики;
- містити опис фактично виконаної діяльності та посилання на матеріали, що підтверджують її результати;
- демонструвати зв'язок *Teaching Project* із темою та результатами дисертаційного дослідження аспіранта;
- пояснювати відповідність навчального продукту дисципліні, темі заняття, рівню підготовки студентської аудиторії та очікуваним результатам навчання;
- містити аналіз проведеного лекційного та/або практичного заняття;

- представляти результати оцінювання, зворотного зв'язку, педагогічної аналітики й професійної рефлексії;
- розкривати авторський внесок аспіранта та способи використання цифрових інструментів і генеративного штучного інтелекту;
- містити обґрунтовані висновки, визначені обмеження та пропозиції щодо подальшого використання навчального продукту.

Виклад має бути послідовним, доказовим і аналітичним. Опис діяльності необхідно доповнювати поясненням прийнятих рішень, отриманих результатів і підстав для внесення змін.

2. Рекомендована структура підсумкового звіту

Титульна сторінка

На титульній сторінці зазначаються назва університету та кафедри, назва документа, освітньо-наукова програма, спеціальність, прізвище та ім'я аспіранта, група, база і строки проходження практики, відомості про керівника, місто та рік підготовки звіту. За наявності затвердженого університетського зразка використовується відповідна форма.

Зміст

Зміст містить назви розділів, підрозділів і додатків із зазначенням сторінок. Назви мають відповідати заголовкам у тексті та забезпечувати зручний пошук матеріалів *Teaching Project*.

Вступ

У вступі необхідно зазначити:

- мету й завдання науково-педагогічної практики;
- базу, строки та умови її проходження;
- дисципліну, тему заняття й характеристику цільової аудиторії;
- тему дисертаційного дослідження та наукові результати, використані в навчальному продукті;
- назву, навчальну проблему та загальний задум *Teaching Project*;
- очікувані результати практики й основні підготовлені продукти.

Розділ 1. Організація практики та аналіз освітнього середовища

У розділі висвітлюються підготовка до практики, формування індивідуального плану та аналіз освітніх і методичних документів.

Аспірант представляє результати ознайомлення з освітньою програмою, силабусом обраної дисципліни, системою оцінювання й цифровим навчальним середовищем. Необхідно пояснити взаємозв'язок між компетентностями, результатами навчання, тематикою занять і способами перевірки навчальних досягнень.

Окремо узагальнюються результати спостереження за заняттями викладачів: структура, методи навчання, способи залучення студентів, використання кейсів, даних і цифрових засобів. Аспірант визначає, які педагогічні підходи використано під час розроблення власного проєкту та чому вони є доцільними.

Розділ 2. Наукове та методичне обґрунтування Teaching Project

Розділ розкриває логіку трансформації власного наукового результату в навчальний продукт.

Необхідно представити:

- використаний науковий результат, його джерело, авторство, статус і межі застосування;
- навчальну проблему, яку допомагає розв'язати цей результат;
- спосіб адаптації наукового матеріалу до рівня підготовки студентів;
- очікувані результати заняття, сформульовані через конкретні дії студентів;
- обрані методи навчання та обґрунтування їх доцільності;
- узгодження результатів навчання, завдань і критеріїв оцінювання;
- структуру та взаємозв'язок складників *Teaching Project*.

Доцільно подати карту відповідності за логікою:

«науковий результат → навчальний контент → діяльність студента → спосіб перевірки результату».

Розділ 3. Розроблення навчальних матеріалів та інструментів проєкту

У розділі характеризуються авторські матеріали, підготовлені відповідно до етапів практики.

Аспірант пояснює зміст і призначення методичної розробки заняття, навчального кейса, завдань із роботи з даними, матеріалів із використанням ШІ та цифрового навчального продукту. Для кожного складника необхідно визначити його педагогічну функцію, порядок використання й очікуваний результат.

Опис навчального кейса має містити проблемну ситуацію, вихідні дані, завдання для студентів, можливі напрями аналізу та критерії оцінювання. Методичні вказівки викладачу оформлюються окремо від студентської версії кейса.

Для аналітичного завдання зазначаються походження даних, структура набору, змінні, одиниці вимірювання, способи перевірки якості та обмеження інтерпретації. Змодельовані дані мають бути чітко позначені.

Використання цифрових засобів і GenAI пояснюється через конкретну навчальну мету. У звіті відображаються результати перевірки працездатності цифрового продукту, достовірності згенерованих матеріалів та дотримання правил академічної доброчесності.

Розділ 4. Проведення заняття та оцінювання результатів навчання

У розділі зазначаються дата, формат, тема, тривалість і характеристика аудиторії проведеного заняття. Аспірант описує фактичну послідовність навчальних активностей, способи організації індивідуальної й командної роботи, використання матеріалів проєкту та надання зворотного зв'язку.

Необхідно зіставити запланований сценарій із фактичним перебігом заняття, пояснити відхилення та рішення, прийняті під час його проведення.

Результати оцінювання представляються відповідно до заздалегідь визначених критеріїв. Доцільно узагальнити:

- рівень виконання навчальних завдань;
- досягнення очікуваних результатів заняття;

- типові помилки й труднощі студентів;
- якість аргументації запропонованих рішень;
- результати формувального оцінювання, самооцінювання або взаємооцінювання, якщо вони застосовувалися;
- зворотний зв'язок студентів і зауваження керівника.

Студентські роботи й результати оцінювання подаються з дотриманням вимог конфіденційності та захисту персональних даних.

Розділ 5. Педагогічна аналітика та вдосконалення Teaching Project

Розділ має містити доказовий аналіз результативності заняття. Аспірант пояснює, які дані зібрано, як їх опрацьовано та які висновки вони дозволяють зробити щодо навчального продукту.

Під час аналізу необхідно розмежовувати навчальні досягнення студентів, їхню активність і суб'єктивне сприйняття заняття. Позитивний відгук сам по собі не підтверджує досягнення результатів навчання.

Професійна рефлексія має охоплювати сильні сторони проєкту, проблемні елементи, можливі причини труднощів і напрями поліпшення. Для кожної внесеної зміни зазначаються:

- проблема, яку виявлено;
- доказ або спостереження, на якому ґрунтується висновок;
- зміст коригування;
- очікуваний педагогічний ефект;
- спосіб перевірки оновленого рішення.

Якщо повторної апробації не проводилося, результативність оновленої версії визначається як очікувана, а не фактично підтверджена.

Висновки

У висновках узагальнюються результати виконання індивідуального плану та реалізації *Teaching Project*. Необхідно визначити, які завдання виконано, які навчально-методичні продукти створено, що підтверджено апробацією та які обмеження залишилися.

Список використаних джерел

До списку включаються фактично використані наукові, навчальні, методичні та нормативні джерела, а також джерела даних. Власні публікації аспіранта, використані для розроблення проєкту, зазначаються з повними бібліографічними відомостями. Посилання в тексті й список джерел мають бути взаємно узгодженими.

Додатки та PhD Teaching Portfolio

Додатки містять матеріали, необхідні для перевірки результатів практики. Якщо портфоліо подається окремою електронною папкою, у звіті наводиться його перелік із назвами файлів і посиланнями на відповідні матеріали.

3. Комплект матеріалів Teaching Project

Відповідно до змісту силабусу в підсумковому комплекті мають бути представлені:

1. Паспорт проєкту — назва, навчальна проблема, дисципліна, аудиторія, наукова основа, очікувані результати та склад продуктів.
2. Карта Research-to-Teaching — зв'язок власного наукового результату з навчальним контентом, діяльністю студентів і оцінюванням.
3. Методична розробка заняття — результати навчання, структура, регламент, методи, завдання та порядок підбиття підсумків.
4. Презентаційні або інші матеріали заняття — змістові, візуальні й інформаційні ресурси, використані під час проведення.
5. Авторський навчальний кейс із маркетингу та окремі методичні вказівки для викладача.
6. Навчальний набір даних і аналітичне завдання — опис даних, інструкція, способи аналізу та інтерпретації.
7. Завдання з критичним використанням GenAI та опис перевірки й документування його застосування.
8. Цифровий навчальний продукт — посилання, інструкція та матеріали, що підтверджують його апробацію.

9. Інструменти оцінювання й отримання зворотного зв'язку — рубрика, тест, форма опитування або інші використані засоби.

10. Матеріали проведеного заняття — запис у щоденнику, узагальнені результати роботи студентів і відгук керівника або спостерігача.

11. Аналітична та рефлексивна записка — висновки щодо результативності заняття й обґрунтування змін.

12. Оновлена версія ключових матеріалів проєкту з поясненням внесених коригувань.

Один матеріал може підтверджувати виконання кількох етапів практики. У такому разі у звіті необхідно пояснити його функцію на кожному етапі.

4. Вимоги до оформлення

Звіт оформлюється українською мовою з дотриманням наукового стилю, єдиної термінології та послідовної нумерації розділів, таблиць, рисунків і додатків.

За відсутності окремих вимог кафедри рекомендовано використовувати формат А4, шрифт Times New Roman розміром 14 пт, міжрядковий інтервал 1,5; поля: ліве — 30 мм, праве — 15 мм, верхнє та нижнє — 20 мм. Рекомендований обсяг основного тексту становить **20–30 сторінок без додатків**. Ці параметри є методичними орієнтирами, оскільки силабус не встановлює конкретного обсягу та технічних вимог до оформлення звіту.

Таблиці й рисунки повинні мати назви, пояснення та посилання в тексті. Формули супроводжуються визначенням змінних і одиниць вимірювання. Запозичені матеріали містять посилання на джерело, а авторські — пояснення походження даних.

Електронні матеріали подаються у впорядкованому вигляді зі зрозумілими назвами файлів. Посилання мають бути доступними керівнику та учасникам захисту; для цифрових продуктів доцільно зберігати копію або інше підтвердження, придатне для перегляду після завершення практики.

5. Подання та оцінювання звіту

Звіт подається разом зі щоденником практики, матеріалами *Teaching Project* і передбаченими супровідними документами у строки, визначені кафедрою та індивідуальним планом.

Відповідно до силабусу умовою допуску до захисту є повне виконання програми та індивідуального плану, реалізація передбачених видів діяльності, проведення запланованого лекційного та/або практичного заняття, виконання індивідуального завдання та своєчасне подання належно оформленої звітності.

Під час оцінювання враховуються повнота виконання плану, якість навчально-методичних матеріалів і проведеного заняття, рівень реалізації *Research-to-Teaching*, обґрунтованість використання цифрових технологій, дотримання академічної доброчесності, якість звіту й щоденника та результати публічного захисту. *Teaching Project* оцінюється як цілісний результат практики, що демонструє готовність аспіранта до самостійної науково-педагогічної діяльності.

8. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ШІ)

Здобувачі можуть ознайомитися із Кодексом академічної доброчесності Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій на сторінці сайту: https://duikt.edu.ua/uploads/p_447_96297052.pdf?2

Академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу

під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Основні порушення:

- Академічний плагіат: оприлюднення чужих результатів як власних без посилання на автора.
- Самоплагіат: дублювання власних раніше опублікованих текстів у нових роботах без посилання на першоджерело.
- Фабрикація та фальсифікація: вигадкування даних або підробка результатів експерименту.
- Академічний райтинг (ghostwriting): написання роботи на замовлення або використання чужої допомоги без зазначення авторства.

Основні види та конкретні приклади плагіату, які найчастіше зустрічаються на практиці:

1. Текстовий плагіат без посилання - пряме копіювання чужого тексту (абзаців, сторінок або цілих розділів) без використання лапок та без зазначення автора.

Приклад: Здобувач копіює підрозділ із підручника чи чужої роботи, де описано класифікацію методів управління, і вставляє у свій перший (теоретичний) розділ як власний огляд літератури.

2. Мозаїчний плагіат - автор бере речення або фрази з кількох різних

джерел, трохи змінює порядок слів, замінює окремі слова синонімами і зшиває їх в один суцільний текст.

Приклад: *Здобувач бере по одному реченню з різних статей науковців, які досліджували певне питання, комбінує їх у загальний абзац, не ставлячи посилань на жодне з джерел, щоб створити ілюзію власного узагальнення.*

3. Плагіат ідей та концепцій - привласнення чужих наукових результатів, гіпотез, висновків, структури експерименту чи розроблених іншими авторами моделей, навіть якщо сам текст повністю перефразовано

Приклад: *вчений у США розробив математичну модель прогнозування інфляції. Здобувач в Україні повністю перекладає логіку цієї моделі, описує її абсолютно своїми словами, застосовує до українських даних і стверджує в «науковій новизні», що він особисто є автором цієї методології.*

4. Некоректне цитування та «фіктивні посилання» - ситуація, коли посилання нібито є, але виконане так, щоб заплутати перевіряючих або штучно завищити унікальність тексту.

Приклад: *«прихованого джерела»:* Здобувач бере 3 сторінки аналізу ринку з чужої роботи. В самому кінці тристорінкового тексту він ставить одне маленьке посилання [15]. Створюється враження, що з джерела 15 взято лише останню цифру чи факт, хоча насправді скопійовано весь масив тексту.

Приклад: *«вигаданого цитування»:* Здобувач лінується шукати першоджерела (наприклад, праці іноземних авторів 1990-х років). Він бачить їхнє цитування в сучасній українській статті, копіює цей шматок тексту, але в списку літератури вказує оригінальні англomовні праці, яких він ніколи не відкривав.

5. Перекладний плагіат - переклад наукової роботи з іноземної мови з мінімальним редагуванням і без посилання на оригінал.

Приклад: *Автор знаходить свіжу статтю американського дослідника за своєю темою, перекладає її українською мовою. Оскільки український текст є новим для вітчизняних баз даних, прості алгоритми антиплагіату можуть його не виявити (хоча сучасні системи в рамках акредитації вже мають модулі*

пошуку перекладного плагіату). Фактично - це крадіжка інтелектуальної власності.

Правила використання інструментів ШІ:

- дозволяється використання інструментів штучного інтелекту (генеративних моделей, систем машинного перекладу, аналітичних сервісів на базі ШІ) як допоміжних інструментів для пошуку ідей, попереднього опрацювання великих масивів даних, перекладу літератури, стилістичного редагування або структурування чорнових матеріалів;
- здобувач несе повну персональну відповідальність за достовірність, коректність та наукову обґрунтованість усіх даних, розрахунків і висновків, згенерованих за допомогою ШІ;
- повне або часткове створення текстів кваліфікаційної роботи (основних розділів, висновків тощо) безпосередньо генеративними моделями без самостійного аналізу та переосмислення прирівнюється до академічної недоброчесності (плагіату/фальсифікації результатів дослідження);
- у разі використання інструментів ШІ для проведення аналізу чи обробки даних, здобувач зобов'язаний у тексті роботи (у розділі методології або в додатках) чітко зазначити, які саме інструменти та з якою метою застосовувалися під час виконання дослідження.

Порівняння цільового та нецільового використання штучного інтелекту

Функція	Цільове (Дозволено)	Нецільове (Порушення)
Робота з текстом	Виправлення граматики, стилістичне покращення мови.	Повна генерація розділів «з нуля».
Пошук джерел	Запит на пошук ключових ідей або анотацій існуючих праць.	Використання вигаданих ШІ посилань.
Аналіз даних	Допомога у написанні коду для розрахунків.	Прохання до ШІ «зробити висновки замість мене».
Ідеї	Мозковий штурм, пошук структури плану.	Видача ідей ШІ за власну наукову новизну.

Під час проходження практики здобувач повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності, самостійності та коректного використання джерел.

Особливу увагу необхідно приділяти використанню генеративного штучного інтелекту.

Здобувач несе відповідальність за зміст кінцевого результату. Безпосереднє подання результату роботи ІІІ без критичного опрацювання та відповідного зазначення його використання розглядається як порушення принципів академічної доброчесності.

Не допускається завантаження до відкритих систем ІІІ персональних, конфіденційних або закритих матеріалів наукового дослідження.

9. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Оцінювання результатів науково-педагогічної практики здобувачів ступеня доктора філософії здійснюється за накопичувальною 100-бальною шкалою та передбачає комплексне визначення рівня сформованості науково-педагогічних, методичних, цифрових, аналітичних і рефлексивних компетентностей.

Основним об'єктом оцінювання є індивідуальний освітньо-методичний проєкт Teaching Project, який демонструє здатність аспіранта трансформувати результати власного наукового дослідження у навчальний контент, розробляти й проводити заняття з маркетингу, оцінювати результати навчання та вдосконалювати матеріали на основі педагогічної аналітики й зворотного зв'язку.

Доброчесність є обов'язковою вимогою оцінювання результатів практики. Виявлені порушення регулює: Положення про організацію освітнього процесу у Державному університеті інформаційно-комунікаційних технологій, Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Державному університеті

інформаційно-комунікаційних технологій, Кодекс академічної доброчесності Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій.

Допуск до захисту передбачає виконання програми й індивідуального плану, проведення запланованого лекційного та/або практичного заняття, виконання індивідуального завдання та своєчасне подання належно оформленої звітності.

Підсумкова шкала оцінювання результатів практики

бали	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка /запис в екзаменаційній відомості
90-100	Здобувач демонструє системні й ґрунтовні знання сучасних підходів до організації освітнього процесу у закладі вищої освіти. Самостійно та обґрунтовано застосовує результати власного наукового дослідження в освітній діяльності. Уміє визначати результати навчання, добирати зміст, методи, цифрові інструменти та форми організації навчання відповідно до освітнього компонента й рівня підготовки здобувачів. Здобувач демонструє високий рівень самостійності, педагогічної майстерності, академічної доброчесності та професійної комунікації, здатний критично оцінювати результати власної педагогічної діяльності й аргументовано захищати прийняті методичні рішення.	Високий Здобувач демонструє високий рівень сформованості компетентностей: здатний самостійно планувати, організовувати та здійснювати освітню і навчально-методичну діяльність; інтегрувати результати власного наукового дослідження в освітній процес	Відмінно / Зараховано (А)
82-89	Здобувач добре володіє теоретичними й методичними основами освітньої діяльності. Уміє використовувати результати власного наукового дослідження при підготовці навчальних матеріалів і завдань, добирати доцільні методи та цифрові інструменти навчання. Демонструє достатній рівень самостійності, професійної комунікації та рефлексії щодо результатів практики. Звітна документація оформлена відповідно до встановлених вимог із незначними недоліками, під час захисту здобувач обґрунтовує основні прийняті рішення.	Достатній Здобувач демонструє стійкий рівень сформованості компетентностей та здатність самостійно виконувати основні професійно-педагогічні й методичні завдання. Може аргументувати прийняті методичні рішення та самостійно коригувати власну діяльність.	Добре / Зараховано (В)
75-81	Здобувач володіє базовими знаннями щодо організації освітнього процесу та здатний застосовувати їх у стандартних педагогічних ситуаціях. Може розробляти окремі навчально-методичні матеріали, формулювати результати навчання та добирати методи викладання за відомими алгоритмами й рекомендаціями керівника практики. Допускає окремі змістові та методичні помилки, проте здатний їх виправити після зауважень.	Достатній Здобувач демонструє достатній рівень сформованості компетентностей. Здатний самостійно вирішувати типові професійно-педагогічні та методичні завдання, розробляти	Добре / Зараховано (С)

	Під час захисту правильно пояснює основні результати виконаної роботи, але має труднощі з обґрунтуванням окремих методичних рішень.	навчальні матеріали, добирати методи і засоби навчання.	
67-74	Здобувач засвоїв базові положення щодо організації навчальної та навчально-методичної діяльності, однак застосовує їх переважно за зразком. Розроблені матеріали мають окремі змістові, методичні або структурні недоліки. Здобувач демонструє обмежену самостійність у виборі методів навчання, цифрових інструментів та способів інтеграції результатів власного дослідження в освітній процес. Потребує консультацій і методичної підтримки керівника практики. Аналіз власної педагогічної діяльності має переважно описовий характер.	Середній Здобувач демонструє базовий рівень сформованості компетентностей . Може застосовувати окремі сучасні методи та цифрові інструменти, проте має труднощі з їх самостійним вибором, обґрунтуванням та інтеграцією результатів власного дослідження в освітній процес.	Задовільно / Зараховано (D)
60-66	Здобувач демонструє фрагментарне розуміння методичних засад освітньої діяльності. Навчально-методичні матеріали підготовлені переважно формально та потребують суттєвого доопрацювання. Здобувач має труднощі з формулюванням результатів навчання, вибором сучасних методів викладання, використанням цифрових інструментів та інтеграцією власних наукових результатів у навчальний контент. Самостійність та активність під час проходження практики є недостатніми. Під час захисту здатний відтворити основні результати виконаної роботи, але не завжди може належно обґрунтувати прийняті рішення.	Середній Здобувач демонструє мінімально допустимий рівень сформованості компетентностей. Виконує стандартні завдання практики за зразком і за підтримки керівника. Набуті компетентності забезпечують виконання лише базових завдань практики.	Задовільно / Зараховано (E)
35-59	Здобувач не забезпечує досягнення визначених результатів навчання. Знання щодо організації освітнього процесу є фрагментарними, здобувач не демонструє достатньої здатності самостійно розробляти та застосовувати навчально-методичні матеріали, обирати відповідні методи навчання та цифрові інструменти. Інтеграція результатів власного наукового дослідження в освітню діяльність відсутня або має формальний характер. Здобувач не може аргументовано представити та захистити результати проходження практики.	Низький Рівень сформованості компетентностей є недостатнім для самостійного здійснення освітньої та навчально-методичної діяльності.	Незадовільно з можливістю повторного складання) / Не зараховано (FX) В залікову книжку не проставляється
0-34	Здобувач не продемонстрував досягнення передбачених результатів навчання. Не сформовано необхідних умінь щодо планування та організації освітньої діяльності, розроблення навчально-методичних матеріалів, застосування сучасних методів і цифрових технологій навчання та використання результатів власного дослідження в освітньому процесі. Здобувач не допускається до захисту практики або не демонструє мінімально необхідного рівня підготовки під час її захисту.	Незадовільний Передбачені програмою практики компетентності не сформовані на мінімально необхідному рівні.	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням / Не допущений (F) В залікову книжку не проставляється

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ПРОДУКТУ

Під час оцінювання навчального продукту, розробленого здобувачем ступеня доктора філософії в межах науково-педагогічної практики, доцільно враховувати його змістову якість, педагогічну доцільність, можливості практичного застосування та результати апробації. Оцінювання має охоплювати як підготовлені матеріали — методичну розробку заняття, навчальний кейс, аналітичне завдання, презентацію або цифровий ресурс, — так і обґрунтованість педагогічних рішень аспіранта.

1. Наукова обґрунтованість

Навчальний матеріал має відповідати сучасному рівню наукових знань у сфері маркетингу, спиратися на достовірні джерела та містити коректне пояснення понять, закономірностей, методів і моделей. Важливо оцінювати логічність викладу, доказовість висновків, правильність розрахунків і відповідність використаних даних сформульованій навчальній проблемі.

Особливу увагу доцільно приділяти інтеграції результатів власного дисертаційного дослідження аспіранта в навчальний контент за принципом Research-to-Teaching. Здобувач має пояснити, який науковий результат використано, у чому полягає його освітня цінність та як його адаптовано до рівня підготовки студентської аудиторії. Наукові факти, авторські висновки, гіпотези й змодельовані навчальні ситуації повинні бути чітко розмежовані.

Ознаками якості є наявність належних посилань, прозоре походження даних, обґрунтований вибір методів та визначення меж застосування представлених результатів.

2. Освітня доцільність

Навчальний продукт має сприяти досягненню конкретних результатів навчання та відповідати змісту освітньої компоненти, темі заняття й рівню підготовки його учасників. Оцінюється узгодженість між навчальними цілями,

змістом матеріалу, діяльністю студентів і способами перевірки набутих знань та вмінь.

Аспірант має сформулювати результати заняття через спостережувані дії: проаналізувати ситуацію, обчислити показники, порівняти альтернативи, обґрунтувати рішення або оцінити ризики. Для кожного результату необхідно передбачити відповідне завдання та зрозумілий критерій його виконання.

Доцільно також враховувати послідовність навчальних активностей, доступність інструкцій, достатність часу та співвідношення складності завдань із попередніми знаннями студентів. Підтвердженням освітньої доцільності є можливість установити, чого саме навчилися учасники завдяки роботі з продуктом.

3. Практична спрямованість

Матеріал має бути пов'язаний із маркетинговими проблемами підприємств, поведінкою споживачів, функціонуванням ринків, конкурентною взаємодією або застосуванням цифрових технологій у маркетинговій діяльності. Навчальні завдання повинні створювати умови для використання теоретичних положень під час розв'язання конкретної проблеми.

Оцінюється реалістичність ситуації, достатність вихідної інформації та врахування обмежень, характерних для професійної діяльності: бюджету, часу, доступності даних, ресурсів підприємства й невизначеності ринкового середовища. Допускається використання змодельованих ситуацій за умови їх чіткого позначення та внутрішньої узгодженості.

Якісний навчальний продукт передбачає формування практичного результату: маркетингової рекомендації, аналітичної записки, плану заходів, системи показників або обґрунтованого вибору альтернативи. Студенти мають пояснювати можливі наслідки запропонованих рішень і способи перевірки їх результативності.

4. Студентоцентрованість

Навчальний продукт має забезпечувати активну участь студентів у постановці запитань, аналізі інформації, обговоренні альтернатив і формуванні

власних висновків. Оцінюється, наскільки організація роботи враховує їхні попередні знання, освітні потреби, темп навчання та можливості участі.

Доцільно передбачати індивідуальні й командні завдання, можливість аргументованого вибору способу розв'язання проблеми, взаємооцінювання та самооцінювання. Інструкції й критерії мають бути зрозумілими до початку виконання роботи, а зворотний зв'язок — допомагати студентам визначити помилки та поліпшити результат.

Ознаками студентоцентрованості є доступність матеріалів, рівні можливості участі, підтримка самостійності та врахування зворотного зв'язку. У командній роботі необхідно забезпечити можливість оцінити внесок кожного учасника.

5. Цифрова інтегрованість

Цифрові інструменти мають виконувати визначену педагогічну функцію: підтримувати спільну роботу, аналіз даних, візуалізацію, перевірку розуміння, оцінювання або отримання зворотного зв'язку. Аспірант повинен обґрунтувати, як обраний засіб допомагає досягти результатів заняття.

Під час оцінювання враховуються зручність використання, доступність для студентів, працездатність посилань, зрозумілість інтерфейсу та можливість зберегти результати роботи. Важливими є дотримання конфіденційності й наявність резервного способу виконання завдання в разі технічних труднощів.

Підтвердженням цифрової інтегрованості є апробований цифровий продукт із чіткою інструкцією та визначеним навчальним результатом. Кількість використаних платформ сама по собі не свідчить про якість педагогічного рішення.

6. Аналітичність

Завдання має передбачати дослідження проблеми, опрацювання інформації, встановлення взаємозв'язків, інтерпретацію результатів або прийняття обґрунтованого рішення. Оцінюється здатність навчального продукту спонукати студентів до доказового міркування.

Аналітичні завдання можуть охоплювати перевірку якості даних, розрахунок маркетингових показників, порівняння сегментів чи конкурентів, оцінювання альтернатив і побудову сценаріїв. Вони мають вимагати пояснення отриманих результатів, визначення припущень та врахування обмежень застосованого методу.

Ознаками якості є логічний зв'язок між даними й висновками, коректність розрахунків, розмежування фактів і припущень та аргументованість рекомендацій. Студент повинен мати можливість пояснити, на яких доказах ґрунтується його рішення і яка додаткова інформація потрібна для його перевірки.

7. Інноваційність

Інноваційність навчального продукту визначається обґрунтованим застосуванням нових педагогічних рішень, сучасних освітніх технологій, підходів до роботи з даними та можливостей генеративного штучного інтелекту. Вона може проявлятися в авторському кейсі, дослідницькому завданні, симуляції, інтерактивній моделі або новому способі інтеграції дисертаційних результатів у викладання.

Оцінюється відповідність інноваційного рішення навчальній проблемі та його користь для студентів. Аспірант має пояснити, яку складність допомагає подолати запропонований підхід, як його апробовано та які результати або обмеження виявлено.

За використання GenAI завдання повинно передбачати критичну перевірку відповідей, аналіз помилок, зіставлення альтернатив і формування власної позиції. Важливими є прозорість використання ШІ, перевірка достовірності матеріалів та збереження авторської відповідальності аспіранта.

8. Рефлексивність

Здобувач має продемонструвати здатність критично оцінювати власні педагогічні рішення, зіставляти заплановані й фактичні результати заняття та визначати напрями поліпшення навчального продукту. Рефлексія повинна спиратися на конкретні докази: студентські роботи, результати тестування,

спостереження керівника, дані про виконання завдань і зворотний зв'язок учасників.

Доцільно оцінювати, наскільки аспірант пояснює причини виявлених труднощів, розрізняє проблеми змісту, методики й технічної організації та пропонує відповідні зміни. Для кожної зміни бажано зазначити підставу, очікуваний ефект і спосіб подальшої перевірки.

Підтвердженням рефлексивності є аналітична самооцінка та оновлена версія матеріалів. Якщо повторної апробації не було, очікувані переваги внесених змін слід відокремлювати від фактично підтверджених результатів.

11. ВИСНОВКИ

Науково-педагогічна практика є важливим елементом підготовки доктора філософії за спеціальністю D5 «Маркетинг», оскільки забезпечує практичне поєднання наукової та педагогічної діяльності.

Її результатом має стати не лише виконання окремих навчальних завдань, а формування цілісної моделі професійної діяльності майбутнього викладача-дослідника.

Ключовим результатом практики є створення власного освітньо-методичного проєкту, у якому поєднуються: **наукове дослідження + сучасна педагогіка + маркетингова практика + дані + цифрові технології + штучний інтелект + оцінювання + рефлексія.**

Саме така інтеграція дає змогу сформувати у здобувача готовність до самостійної науково-педагогічної діяльності та забезпечити практичну цінність результатів його дисертаційного дослідження.

12. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативні документи України

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII (ред. станом на 2025 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (ред. станом на 2025 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах): постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (ред. 2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-п>.
4. Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 075 «Маркетинг». Київ: МОН України, 2022. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2022/04/08/075-Marketynh-07.04.22-313.pdf>
5. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: Наказ Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р. № 93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#top>

Нормативні документи Державного університету інформаційно комунікаційних технологій

1. Положення про організацію освітнього процесу у Державному університеті інформаційно-комунікаційних технологій. https://duikt.edu.ua/uploads/p_447_49109699.pdf
2. Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти ДУІКТ. https://duikt.edu.ua/uploads/p_447_23214805.pdf
3. Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в ДУІКТ. https://duikt.edu.ua/uploads/p_447_61575036.pdf

4. Кодекс академічної доброчесності Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/p_447_96297052.pdf

Методичні та організаційні матеріали з підготовки PhD

1. Силабус «Науково-педагогічна практика» освітньо-наукової програми «Маркетинг». <https://duikt.edu.ua/ua/3164-2-kurs-op-marketing>
2. Методичні рекомендації щодо проходження науково-педагогічної практики підготовки звіту та захисту результатів для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньо-наукової програми «Маркетинг».
3. Виноградова О.В. Основи наукових досліджень та організації науки. Методичні рекомендації для вивчення дисципліни. Київ, ДУІКТ. 2025. 50 с. <https://duikt.edu.ua/ua/lib/1/category/2296/view/2393>
4. Виноградова О.В.. Основи наукових досліджень та організації науки. Конспект лекцій. Київ, Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, 2025. 182 с. <https://duikt.edu.ua/ua/lib/1/category/2296/view/2394>